

A TANÁCS VÉLEMÉNYE

(2006. március 14.)

Litvánia 2005–2008-ra szóló, aktualizált konvergenciaprogramjáról

(2006/C 82/10)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾, és különösen annak 9. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel a Bizottság ajánlására,

a Gazdasági és Pénzügyi Bizottsággal folytatott konzultációt követően,

A KÖVETKEZŐ VÉLEMÉNYT HOZTA:

- (1) 2006. március 14-én a Tanács megvizsgálta Litvániának a 2005–2008-ra szóló, aktualizált konvergenciaprogramját.
- (2) Az elmúlt évtizedben Litvánia sikerrel tért át a működőképes piacgazdaságra, és a növekedési ütem Litvániában az egyik legmagasabb az EU-n belül. A strukturális reformok 2001-től kezdve jelentős mértékben hozzájárultak a foglalkoztatási arány növeléséhez. A reál GDP növekedés 2001–2004-ben átlagosan majdnem 8 % volt. A vásárlóerő-egyenértéken számított, egy főre eső GDP 2004-ben az EU-25-ök átlagának kb. 48 %-át tette ki. Jelentős makrogazdasági egyensúlyhiány nem volt, de továbbra fontos marad a strukturális munkanélküliség gyors csökkentésének folytatása, valamint a gyors bankhitelbővítés késleltetett és folyamatban lévő hatásaihoz kapcsolódó keresleti nyomások kockázatának kezelése. Az államháztartási hiány jelentős romlását az 1998-as orosz válság által gerjesztett külső megrázkódtatás okozta. Ezt követően költségvetési konszolidációs terv végrehajtására került sor. 2001. óta a hiány továbbra is a GDP 2 %-a vagy annál kevesebb volt, a ciklikus hatásoktól megtisztított hiányt 2002-ben a GDP 1 %-ára csökkentették.
- (3) A konvergenciaprogram (2004–2007-es időszakot felölelő) megelőző aktualizálásáról szóló, 2005. március 8-i véleményében a Tanács felkérte Litvániát, hogy tegyen további lépéseket az egyensúlyhoz közeli költségvetési egyenleg irányában, különösen a belföldi keresleti nyomások kezelésének érdekében, továbbá – a 3 %-ban meghatározott referenciaérték túllépése kockázatának csökkentése érdekében – szigorú módon hajtsa végre a 2005-ös költségvetést, a hiánycsökkentés érdekében pedig számoljon az előrejelzésekhez képest jobb, vagy pótlólagos bevételekkel, illetve fel nem használt kiadási tételekkel.
- (4) Ami a 2005-ös költségvetés-végrehajtást illeti, az államháztartási hiány a Bizottság szolgálatai 2005. őszi előrejelzéseinek becslése szerint 2005-ben a GDP 2 %-ával egyenlő, míg a konvergenciaprogram megelőző aktualizálásában a GDP 2,1 %-át tűzték ki célul ⁽²⁾. Az aktualizált program a GDP 1,5 %-ára becsüli a hiányt. A 2005. év egészére vonatkozó előzetes adatok azonban a hiány még ennél is jobb alakulására (a GDP kb. 1 %-a) mutatnak. A tervezettnél jobb eredményt az magyarázza, hogy a költségvetési teljesítmény az államháztartás valamennyi szintjén jó volt, amelyek a becslések szerint a tervezettnél több bevételt könyveltek el amellet, hogy a kiadási terveket nagyjából teljesítették.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o. Az 1055/2005/EK rendelettel módosított rendelet (HL L 174., 2005.7.7., 1. o.). Az ebben a szövegben említett dokumentumok az alábbi weboldalon érhetők el:
http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ A rendszerváltás első éveiben elvesztett rubel-megtakarítások kompenzációjával valamint a szovjet időszakban elkobozott ingatlanok visszaszolgáltatásával kapcsolatos fizetések osztályozásáról szóló, 2005. májusi eurostat-határozatot követően a megelőző aktualizálás tervezett hiányát (a GDP 2,5 %-a) az említett kötelezettségekkel kapcsolatos fizetéseket figyelmen kívül hagyva módosították, hogy lehetővé tegyék az érdemi összehasonlítást.

- (5) A program nagyjából követi a stabilitási és konvergenciaprogramok felépítésére vonatkozóan az új magatartási kódexben meghatározott mintát és adatszolgáltatási követelményeket⁽¹⁾.
- (6) A programban bemutatott makrogazdasági forgatókönyv várakozásai szerint a reál GDP növekedés 2005-ben eléri a 7 %-ot, 2007-re fokozatosan 5,3 %-ra lassul, majd 2008-ban 6,8 %-ra nő. Ez a forgatókönyv a jelenleg rendelkezésre álló információk alapján úgy tűnik, hogy hitelt érdemlő növekedési feltételezésekre (2007 vonatkozásában pedig óvatos feltételezésekre) épül. A program inflációs előrejelzései – a keresleti nyomások növekedése esetén – alacsonyak lehetnek.
- (7) A program fő célja, hogy a programidőszak végére a strukturális (azaz a ciklikus hatásoktól megtisztított, valamint az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedéseket figyelmen kívül hagyó) államháztartási hiányt a GDP 1 %-ára, vagy az alá csökkentsék. Ez egyben az ország költségvetési egyenlegre vonatkozó, a Stabilitási és Növekedési Paktumnak megfelelő középtávú célkitűzése. Az aktualizálás úgy tervezi, hogy az államháztartási hiány a GDP 1,5 %-ának megfelelő 2005-os értékről 2008-ra fokozatosan 1,0 %-ra csökken. Az elsődleges hiány időbeli alakulása hasonló ehhez, a GDP 0,6 %-ának megfelelő 2005-ös értékről a programidőszak végére 0,2 %-ra csökken. A program összességében kedvező gazdasági kilátásokon alapul, amelyek jó feltételeket teremtenek a költségvetési megszorításokhoz. A programban tervezett konszolidáció a kiadási oldalra összpontosít, és azt elsősorban a közösségi fogyasztás és a társadalmi transferek (a GDP százalékos arányában való) csökkentésén keresztül kívánják megvalósítani. Az állami beruházások szintje a tervek szerint jelentősen emelkedni fog, a GDP 4,1 %-ának megfelelő 2005-ös szintről 2008-ra 5,2 %-ot ér el, amely jóval az EU átlaga (a GDP 2,5 %-a) felett marad. Figyelembe véve a megtakarítások és az ingatlan-visszaszolgáltatások átsorolását, a költségvetési kiigazítás (nagyjából változatlan makrogazdasági forgatókönyv mellett) lassabb a megelőző kiigazításhoz képest. A lassabb kiigazítás a személyi jövedelemadó csökkentésének köszönhető.
- (8) A közösen megállapított módszertan használatával a Bizottság szolgálatai által végzett számítások alapján a strukturális hiány (azaz a ciklikus hatásoktól megtisztított, az egyszeri és átmeneti intézkedéseket figyelmen kívül hagyó hiány) a GDP kb. 2¼ %-ának megfelelő 2005-ös értékről 2008-ra 1¼ %-ra javul. A program a költségvetési egyenlegre vonatkozó középtávú célkitűzést a GDP 1 %-ának megfelelő strukturális hiányban állapítja meg, amelyet 2008-ra kívánnak megvalósítani. Mivel a program középtávú célkitűzése meghaladja a minimálisan szükséges értéket (a becslések szerint a GDP kb. 1¼ %-ának megfelelő hiány), annak megvalósítása biztosítja a szükséges biztonsági sávot a túlzott hiány felmerülésével szemben. A program középtávú célkitűzése megfelelő szintű, mert az az euro-övezet és az ERM II-ben résztvevő tagállamok vonatkozásában javasolt értéktartományon belülre esik, és megfelelően tükrözi az adóssághányadot és az átlagos kibocsátás hosszú távú potenciális növekedését.
- (9) A program költségvetési előrejelzéseinek kockázatai nagyjából kiegyensúlyozottnak tűnnek. Egyfelől, az államháztartási hiány 2005-ben nagy valószínűséggel alacsonyabb lesz a programban becsültnél. Mivel bizonyos összegeket valószínűleg átvisznek 2006-ra, és mivel a hatóságok az elmúlt néhány évben óvatos bevételi tervezésről tettek bizonyosságot, a 2006-os értékek jobban is alakulhatnak a tervezettnél. A program másfelől nagy mértékben a kiadások (GDP-arányos) csökkentésére támaszkodik, főként a közsférában dolgozók béreinek az alacsonyabb személyi jövedelemadó-kulcsok keretében megvalósuló mérséklésén keresztül. Ugyanakkor a mérséklés megvalósítása nehézségekbe ütközhet, továbbá bizonytalanság övezi a nyugdíjreform hatását, valamint az adóreform hatását is a programidőszak vége felé.
- (10) E kockázatértékelés fényében a program költségvetési irányvonala lehet, hogy nem elég annak biztosítására, hogy a programban tervezetteknek megfelelően 2008-re elérjék az aktualizálás középtávú célkitűzését. A program költségvetési irányvonala azonban úgy tűnik, elég széles biztonsági sávot biztosít ahhoz, hogy szokásos makrogazdasági ingadozások mellett 2007-től kezdve ne lépjenek túl a GDP 3 %-ában meghatározott hiány-határértéket. A program középtávú célkitűzése irányában történő kiigazításnak a programban foglalt üteme nem felel meg teljes mértékben a Stabilitási és

⁽¹⁾ A program biztosítja az új magatartási kódexben előírt összes kötelező és a legtöbb opcionális adatot, bár a kötelező adatok bemutatása néhány esetben kissé eltér az új magatartási kódexben előírtaktól, például belföldi kereslet szerepel a végső belföldi kereslet helyett, hiányoznak a FISIM szerinti kamatkiadások, az adóterhek helyett pedig az összes adóteher (tehát a közvetlen, a közvetett és a tőkeadók összege) szerepel, így az adóteherre vonatkozó számításokból hiányoznak az EU költségvetésébe befizetett közvetett adók és a társadalombiztosítási hozzájárulások.

Növekedési Paktumnak, amely előírja, hogy az euro-övezetben és az ERM II-ben résztvevő tagállamokban a strukturális egyenleget évente a GDP 0,5 %-ával kell javítani, és a gazdaságilag kedvező időszakokban ennél magasabb, a gazdaságilag kedvezőtlen időszakokban pedig ennél alacsonyabb kiigazítást kell alkalmazni. A középtávú célkitűzés irányában történő tervezett strukturális kiigazítás – az elfogadott módszereknek megfelelően – 2006–2008-ban átlagosan a GDP 0,4 %-a, kedvező ciklusfeltételek mellett (amit a programidőszak során fokozatosan záruló nagy pozitív kibocsátási rés mutat). Ugyanakkor az adatok hozzáférhetősége és a strukturális törések Litvániában arra engednek következtetni, hogy a kibocsátási rés és strukturális egyenlegek becslései bizonytalanok lehetnek.

- (11) A Stabilitási és Növekedési Paktum szerint a program középtávú célkitűzése felé vezető kiigazítási pálya meghatározásakor figyelembe kell venni azokat a „nagyobb horderejű szerkezeti reformokat”, amelyek érezhető hatást gyakorolnak az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságára. A programban vázolt középtávú költségvetési stratégia átmeneti eltérést tartalmaz a program középtávú célkitűzése felé vezető kiigazítási pályától. Bár a program számos reformot sorol fel az eltérés indokolására, a program csak a nyugdíjreformot (ami a tökefedezeti pillér bevezetését jelenti) részletezi megfelelő mértékben, és csak erről a reformról mondható el, hogy kedvező hatással van az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságára. A 2006–2008-as időszakban a középtávú célkitűzés irányában történő éves átlagos strukturális kiigazítás a GDP 5 százaléka, a folyamatban lévő nyugdíjreform nettó költségvetési terhének – amely a GDP 0,5 %-ának megfelelő 2005-ös értékről 2008-ra 0,8 %-ra nő – figyelembe vétele esetén. 2006-ban azonban nem áll rendelkezésre biztonsági sáv a GDP 3 %-ában meghatározott hiány-határérték túllépésének elkerülésére, ekkor ugyanis a (Bizottság szolgálatai által számított) strukturális hiány a GDP ¼ százalékpontjával meghaladja a minimális határértéket. Így az átdolgozott Stabilitási és Növekedési Paktum és az új magatartási kódex szerinti átmeneti eltérés engedélyezhető lenne, azzal a feltétellel, hogy a minimális határérték 2006-ban teljesül, ami akkor lehetséges, ha a tervezettnél jobb 2005-ös hiány-eredményt átviszik 2006-ra és az azt követő évekre.
- (12) Az adóssághányad 2005-ben a becslések szerint kb. 19 %-ot ért el, amely jóval a Szerződésben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaérték alatt van. A program előrejelzése szerint az adóssághányad a GDP 19–20 %-a körül marad a programidőszak fennmaradó részében.
- (13) Az államháztartás fenntarthatóságának tekintetében úgy tűnik, Litvániának alacsony kockázattal kell számolnia a népességelöregedés becsült költségvetési költségei folytán. A bruttó adósság szintje jelenleg nagyon alacsony és az előrejelzések szerint a GDP 60 %-ának megfelelő referenciaérték alatt marad az előrejelzési időszak nagy részében, az államháztartási hiányt pedig a tervek szerint korlátok között tartják a programidőszakban. Litvánia életbe léptetett egy nyugdíjreformot, amely jelentős mértékben hozzájárul a népességelöregedés költségvetési kihatásainak ellensúlyozásához. A litván hatóságok a nyugdíjrendszer további változtatásait tervezik, amelyek a nyugdíjasoknak a helyettesítés arány emelését, és ezzel egy időben a nyugdíjkorhatár fokozatos emelését célozzák. Ez utóbbi intézkedés végrehajtása alapvető fontosságú lenne az állami nyugdíjrendszer pénzügyi fenntarthatóságának biztosítása során.
- (14) Az államháztartás terén tervezett intézkedések nagyjából összhangban vannak a 2005–2008-as időszakra vonatkozó integrált iránymutatásokban szereplő átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásokkal. Figyelembe véve különösen a nyugdíjreformhoz kapcsolódó átmeneti eltérést, Litvánia halad középtávú célkitűzése elérése felé. A kormány emellett számos intézkedést hoz az államháztartás minőségének javítására (pl. adóreform), és folytatja a nyugdíjreformot az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságának javítása érdekében.
- (15) Az államháztartásra vonatkozóan a nemzeti reformprogramban bemutatott intézkedések összhangban vannak a konvergenciaprogramban ismertetett intézkedésekkel, és többnyire a nyugdíj-, az adó- és a közegészségügyi rendszer reformja terén teendő további lépésekkel kapcsolatosak. A költségvetési eljárások javítására irányuló intézkedések (pl. a program alapú költségvetés megvalósítása az államháztartás különböző szintjein és az EU projektek társfinanszírozására szánt pénzeszközök rugalmas felhasználása) szintén összhangban vannak az aktualizálásban ismertetett intézkedésekkel. A konvergenciaprogram költségvetési előrejelzései tükrözik a nemzeti reformprogramban meghatározott korlátozott számú, konkrét reformintézkedés költségvetési hatásait.

Tekintettel a fenti értékelésre és az erős növekedési kilátásokkal összefüggésben, valamint az EU-val való fenntartható konvergencia biztosítása érdekében, a Tanács felkéri Litvániát, hogy:

- i. fokozza erőfeszítéseit a strukturális költségvetési kiigazítása során a középtávú célkitűzés elérésének felgyorsítása érdekében, és
- ii. az államháztartási hiányra nézve 2006-ra tűzzön ki ambiciózusabb célt, gondoskodva arról, hogy a tervezettnél jobb 2005-ös hiány-eredményt átvigyék 2006-ra és az azt követő évekre.

A kulcsfontosságú makrogazdasági és költségvetési előrejelzések összehasonlítása

		2004	2005	2006	2007	2008
Reál GDP (%-os változás)	KP 2005. dec.	7,0	7,0	6,0	5,3	6,8
	COM 2005. nov.	7,0	7,0	6,2	5,8	nincs adat
	KP 2005. jan.	6,5	6,5	6,2	6,0	nincs adat
HICP-infláció (%)	KP 2005. dec.	1,1	2,7	2,7	2,7	2,5
	COM 2005. nov.	1,1	2,6	2,8	2,9	nincs adat
	KP 2005. jan.	1,2	2,9	2,5	2,9	nincs adat
Kibocsátási rés (a potenciális GDP %-ában)	KP 2005. dec. ⁽³⁾	2,5	2,9	2,1	0,5	0,6
	COM 2005. nov. ⁽⁴⁾	2,1	2,2	1,4	0,2	nincs adat
	KP 2005. jan. ⁽³⁾	1,6	1,3	0,5	- 0,1	nincs adat
Államháztartási egyenleg ⁽¹⁾ (a GDP %-ában)	KP 2005. dec.	- 1,4	- 1,5	- 1,4	- 1,3	- 1,0
	COM 2005. nov.	- 1,4	- 2,0	- 1,8	- 1,6	nincs adat
	KP 2005. jan. ⁽⁷⁾	- 2,5	- 2,5	- 1,8	- 1,5	nincs adat
Elsődleges egyenleg (a GDP %-ában)	KP 2005. dec.	- 0,4	- 0,6	- 0,6	- 0,6	- 0,2
	COM 2005. nov.	- 0,4	- 1,1	- 1,0	- 0,8	nincs adat
	KP 2005. jan. ⁽⁷⁾	- 1,5	- 1,4	- 0,8	- 0,5	nincs adat
Ciklikus hatásoktól megtisztított egyenleg (a GDP %-ában)	KP 2005. dec. ⁽³⁾	- 2,1	- 2,3	- 2,0	- 1,4	- 1,2
	COM 2005. nov.	- 2,0	- 2,6	- 2,2	- 1,7	nincs adat
	KP 2005. jan. ⁽³⁾	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat
Strukturális egyenleg ⁽²⁾ (a GDP %-ában)	KP 2005. dec. ⁽⁴⁾	- 2,1	- 2,3	- 2,0	- 1,4	- 1,2
	COM 2005. nov. ⁽³⁾	- 2,0	- 2,6	- 2,2	- 1,7	nincs adat
	KP 2005. jan.	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat
Bruttó államadósság (a GDP %-ában)	KP 2005. dec.	19,5	19,2	19,9	19,8	18,9
	COM 2005. nov.	19,6	20,7	20,2	19,6	nincs adat
	KP 2005. jan.	20,1	20,9	20,3	20,1	nincs adat

Megjegyzések:

⁽¹⁾ A hiány tartalmazza a folyamatban lévő nyugdíjreform (második pillér bevezetése) költségeit. A költségek a becslések szerint a következőképpen alakulnak: 2004-ben a GDP 0,3 %-a, 2005-ben 0,5 %-a, 2006-ban 0,7 %-a, 2007-ben 0,8 %-a és 2008-ban 0,8 %-a.

⁽²⁾ Ciklikus hatásoktól megtisztított egyenleg (ugyanúgy, mint a megelőző sorokban) az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések figyelmen kívül hagyása után. A kiigazítás a nyugdíjreform költségeit figyelmen kívül hagyva az aktualizált program szerint a következőképpen alakul: 2006-ban a GDP 0,5 %-a, 2007-ben 0,7 %-a és 2008-ban 0,2 %-a, tehát átlagosan 0,5 % a 2006–2008-es időszakban.

⁽³⁾ A Bizottság szolgálatainak számításai a program információi alapján.

⁽⁴⁾ A programban nincsenek egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

⁽⁵⁾ A Bizottság szolgálatainak előrejelzéseiben nincsenek egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

⁽⁶⁾ A 2004–2007-es időszakra becsült, 7,0%-os, 6,9%-os, 7,0%-os, illetőleg 7,0%-os potenciális növekedési értékek alapján.

⁽⁷⁾ Ebben szerepeltek a megtakarítások kompenzációjával és az ingatlan-visszaszolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások, amelyek 2005-ben a GDP 0,4 %-át, 2006-ban 0,8 %-át és 2007-ben 1,2 %-át tették ki.

Forrás:

Konvergenciaprogram (KP) a Bizottság szolgálatainak 2005. őszi gazdasági előrejelzései (COM); a Bizottság szolgálatainak számításai